

27.11.2020

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Viite: Lausuntopyyntö TRAFICOM/461816/04.04.04.01/2020

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finlandin lausunto Traficomin puolesta-asioijan luotettavuuden arviointikriteereitä koskevasta muistiolonnuonnoksesta

Älykkään liikenteen verkosto ITS Finland toimii digitaalisen liikenteen ja kuljetuksen kehittämisen yhteistyöfoorumina. ITS Finland on voittoa tavoittelematon asiantuntijaverkosto, johon kuuluu yli 100 jäsenorganisaatiota, joissa työskentelee yli 30 000 työntekijää. Yhdistyksen tavoitteena on edistää liikenteen digitalisaation ja liikenteen uusien palvelujen kehittämistä ja skaalautumista. Tässä työssä kaikki dataan liittyvät ratkaisut ovat erittäin tärkeässä roolissa.

ITS Finland ry kiittää mahdollisuudesta lausua puolesta-asioijan luotettavuuden arviointikriteereitä koskevasta muistiolonnuonnoksesta.

Muistion tarkoitus

Muistion tarkoituksena on:

1. selventää, miten Traficom tulkitsee rajapinnan avaamisvelvoitettujen oikeutta asettaa arviointikriteerejä puolesta-asioinnin rajapinnan avaamista pyytävien toimijoiden luotettavuudelle
2. auttaa avaamisvelvoitettuja laatimaan omia arviointikriteerejään puolesta-asioijien luotettavuuden arvioimiseksi
3. tunnistaa millä eri kriteerein avaamisvelvoitettut voivat arvioida pääsyä hakevan luotettavuutta
4. auttaa toimijoita tunnistamaan millaiset arviointikriteerit ovat oikeudenmukaisia, kohtuullisia ja syrjimättömiä.

Muistio ei kuitenkaan ole mallipohja arviointikriteereiksi, ja toimijat itse vastaavat omien arviointikriteeriensä lainmukaisuudesta.

Muistion tarkoitus on selkeästi ilmaistu, samoin se, ettei tarkoituksena ole toimia arviointikriteerien mallipohjana. Muistio ei pyri esittelemään arviointikriteerejä kattavasti vaan pikemminkin kannustaa avaamisvelvollista määrittelemään itse kriteeristönsä. Näkemyksemme mukaan muistiolle ja puolesta-asioinnille olisi ollut kuitenkin eduksi, mikäli siinä olisi pyritty tuottamaan selkeä mallipohja arviointikriteeristölle, jota avaamisvelvoitettut voivat tarvittaessa täydentää omilla erityiskriteereillä. Tämä olisi todennäköisesti tehnyt eri avaamisvelvoitettujen arviointikriteeristöistä yhtenäisemmät ja helpommin, ja myös luotettavammin saavutettavat ja toteutettavat. Mikäli eri avaamisvelvoitettujen arviointikriteerit vaihtelevat runsaasti, se aiheuttaa turhia lisäkustannuksia, lisää riskejä ja nostaa uusien toimijoiden alalle tulo kynnystä.

27.11.2020

Runsaasti vaihtelevat arviointikriteerit vaikeuttavat lisäksi puolesta-asioinnin toteutuksen kriteeristön valvontaa ja vaikeuttaa tulkintoja kriteerien oikeudenmukaisuudesta, kohtuullisuudesta ja syrjimättömyydestä.

Arviointikriteeristö

Muistion tarkoituksen mukaisesti Traficom esittää muistiossa luettelon mahdollisista puolesta-asioijan arviointikriteereistä, joiden sisältöä muistiossa kuvaillaan mm. esimerkkien avulla. Luettelon ei ole tarkoitus toimia yhtenäisenä kokonaisuutena vaan esimerkkeinä mahdollisista kriteereistä. Samoin muistiossa todetaan, että toimija voi käyttää myös muita kriteereitä, joita katsoo tarpeelliseksi.

Luettelossa esitetyt arviointikriteerit ovat kokonaisuutena loogisia ja ymmärrettäviä, ja niiden pohjalta olisi ollut luotavissa myös suositeltava mallipohja. Näiltä osin muistio olisi voinut olla tavoitteellisempi.

Parhaimmillaan mallipohjan olisi ohjannut arviointikriteeristöjen toteutusta siten, että useilla avaamisvelvollisilla toimijoilla olisi melko tai täysin yhtenevät arviointikriteerit. Tämä olisi auttanut sekä puolesta-asioijia että viime kädessä myös loppuasiakkaita. Ja samalla myös avaamisvelvollisia sekä kriteerien valvoja.

Seuraavassa yksityiskohtaisemmat kommentit arviointikriteereistä:

- Puolesta-asioijan asiakkaiden tunnistamisen luotettavuus

- Pääperiaate ja kriteerit ovat kannatettavia
- Asiakkaiden tunnistamisen toteutuksen peruselementit kannatettavia

- Puolesta-asioijan käyttäjätilien luotettavuus vertailussa:

1) Tietosisältöjen soveltuvuus vertailuun

- Ensimmäisessä kappaleessa kuvattu kokonaisuus *"Jotta vertailu olisi mahdollista, tulisi puolesta-asioijalla on joitain sellaisia asiakasta koskevia tietosisältöjä, jotka ovat myös avaamisvelvoitetun käyttäjätileillä. Lisäksi tietosisältöjen pitäisi olla riittävän erottelukykyisiä, jotta ne yksilöivät oikean tilinhaltijan. Tietosisällöissä olisi hyvä olla myös tietoja, jotka eivät ole yleisesti tiedossa/tilinhaltija ne ainoastaan tietää."* antaa tietosisältöjen vertailusta epämääräisen kuvan. Tässä tulisi pyrkiä täsmällisempään ilmaisuun esim. tietosisältöjen vertailussa asiakkaan tunnistamiseen käytetään asiakkaan henkilötunnusta tai muuta selkeää ilmaisua, joka varmistaa tilinhaltijan yksilöinnin.

2) Tietosisältöjen oikeellisuus/tietojen varmentaminen

- Luin tuon kappaleen lähes 10 kertaa enkä silti ymmärtänyt mitä sillä tarkoitettiin. Saattoi olla hyvinkin, mutta jotenkin tuntui ettei ole puolesta-asioijan kannalta kovin hyvin muotoiltu.

- Puolesta-asioijan tietoturva

27.11.2020

- Tietoturvallisuuden toimenpiteiden jaottelu eheyden, käytettävyyden ja tiedon luottamuksellisuuden turvaamiseksi kannatettavat
- Puolesta-asioijan tietoturvan tasoon vaikuttavat tekijät selkeästi kuvattu, mutta enemmän teoreettista pohdintaa kuin arviointikriteerien tietoturvallisuusvelvoitteiden asettamista edistäviä
- Avaamisvelvoitetun vaatimustason määrittäminen tietoturvallisuudelle puolesta-asioijan arviointikriteereissä on kuvattu varsin yleisellä tasolla sekä hallinnollisen että teknisen turvallisuuden osalta. Tietoturvallisuuden osalta muistio ei tuo kovin paljon konkretiaa arviointikriteerien määrittelyyn; tietoturvakäytäntöjen osalta arviointikriteerit ovat turhankin yleisellä tasolla ja tietojärjestelmien teknisen tietoturvallisuuden osalta osin turhankin korkealla vaatimustasolla. Tässäkin malliehdotus olisi hyödyllinen.

- Puolesta-asioijan taloudellinen tilanne

- Taloudellisen tilanteen arviointikriteeristö tukeutuu toisaalta selkeisiin ja varsin yksiselitteisiin kriteereihin kuten Y-tunnuksen olemassaoloon ja puolesta-asioijan kirjaamisesta PRH:n ja verohallinnon ajantasaisiin rekistereihin.
- Vakuusmaksua on mahdollisuus vaatia toimijalta, jonka taloudelliseen tilanteeseen liittyy todennettua epävarmuutta. Vakuusmaksu voi olla korkeintaan rajapinnan avaamisen kohtuullisia kustannuksia vastaava ja vakuusmaksu tulee maksaa takaisin puolesta-asioijalle. Vakuusmaksu on käytännössä avaamisvelvollisen taloudellista riskiä pienentävä elementti eikä sinänsä liity arviointikriteereihin. Muistiossa tulisi paremmin erotella näiltä osin selkeät taloudellisen tilanteen arviointikriteerit ja riskin pienentämiseen tähtäävä varautuminen.
- Rajapintojen avaamisesta kieltäytyminen taloudellisten arviointikriteerien perusteella, mikäli puolesta-asioijalla ei oman taloudellisen tilanteensa vuoksi ole edellytyksiä luotettavaan toimintaan. Muistiossa kieltäytymisperusteita luetellaan esimerkiksi nimittäin, ja niistä kaksi ensimmäistä on toistoa luvuista 4.4.1 ja 4.4.2 käänteisesti esitettyinä eivätkä sinällään tuo lisäarvoa muistioon.
- Lisäksi puolesta-asioijan osalta todetaan, että yli kolme vuotta toimineella yrityksellä ei ole myöskään todennäköisiä taloudellisia edellytyksiä harjoittaa toimintaa mikäli:
  - Yhtiö on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan (osakeyhtiö) tai yli puolet tilinpäätöksen mukaisista omista varoistaan (ay tai ky) kertyneiden tappioiden vuoksi.
    - Osakepääoman puolittuminen ei vielä yksiselitteisesti tarkoita, etteikö yrityksellä olisi edellytyksiä harjoittaa toimintaa. Luvuissa 4.4.1 ja 4.4.2 kuvatut arviointikriteerit pitäisi olla riittävät.
  - Yhtiö on asetettu konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi, taikka se voitaisiin tilanteensa johdosta sellaiseen asettaa.
    - Lienee niin itsestään selvä, että ei tarvinne erikseen mainita

- Puolesta-asioijan maine

27.11.2020

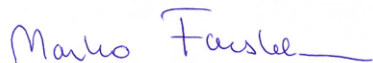
- Yrityksen maine arviointikriteerinä on kaikkein haastavin kokonaisuus. Arviointikriteerin tarkoitus on ymmärrettävä, mutta sen todentaminen ei ole muistiossa mitenkään ysiselitteinen. Esimerkiksi aikaisemman sopimuksen irtisanomiseen voi olla useitakin eri syitä, jotka avaamisvelvoitetun näkökulmasta voivat osoittaa huonomainisuutta, mutta toisen osapuolen mielestä kyse voi olla vaikka huonosta hankintaosaamisesta. Tämä kokonaisuus sisältää useita erilaisia tapauksia, joissa on mahdollista päätyä ristiriitatilanteisiin ja riitamenettelyihin. Näkemyksemme mukaan aikaisempien arviointikriteerien riittävän määrittelyn myötä maineeseen liittyvät kriteerit voitaisiin välttää. Mikäli kaikki aiemmat kriteerit puolesta-asioijan osalta täyttyvät, niin on vaikea ajatella toimijan olevan silti huonomaineinen.

Yhteenveto

Muistiossa tuodaan hyvin esille eri näkökulmia arviointikriteeristön muodostamiseen, mutta se jää toisien kriteerien osalta liian yleiselle tasolle ja toisien osalta jopa liian vaativalle tasolle. Muistiota tullaan todennäköisesti käyttämään työkaluna arviointikriteerien määrittämisessä, mutta se antaa nykyisellään niin väljät raamit, että sen ohjausvaikutus jää liian karkealle tasolle. Tällöin on riskinä, että jokaisella avaamisvelvollisella on omat kriteerinsä, joka vaikeuttaa puolesta-asioinnin käynnistämistä, aiheuttaa toimijoille lisäkustannuksia ja on viime kädessä haitallinen kaikille osapuolille, myös loppuasiakkaille.

Muistiolle olisi eduksi, jos siinä esiteltäisiin mallipohja arviointikriteereiksi. Tai vähintään sen jatkoehdotuksena olisi tuollaisen mallipohjan laatiminen.

Kunnioitavasti

Marko Forsblom
Toiminnanjohtaja